

BME DIÁKKÖZPONT

A Budapesti Műszaki és
Gazdaságtudományi Egyetem

2004

friss
diplomásainak
elhelyezkedési
esélyei

Felmérés a BME-n 2002-ben végzettek között

**A Budapesti Műszaki és
Gazdaságtudományi Egyetem**

friss diplomásainak elhelyezkedési esélyei

Felmérés a BME-n 2002-ben végzettek körében

Készítették:
Hajdú Csongor
Fortuna Zoltán
Szabó Imre
Veres Gábor

Felelős kiadó:
Veres Gábor

Budapest, 2004. szeptember 23.

Készült a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Diákközpontjának gondozásában.

Tartalom

1. Bevezetés, módszertan	3
2. Családi körülmények	9
3. Tanulmányok finanszírozása	13
4. A tanulmányok megítélése	17
5. Továbbképzés	23
6. Munkahely	27
7. Irodalomjegyzék	37
8. Mellékletek	39

1.

Bevezetés, módszertan

1. Bevezetés, módszertan

Tanulmányunk részét képezi a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem minőségbiztosítási rendszerének, melynek keretében az egyetem évente felmérést végez az elsős hallgatók, a végzett hallgatók és a végzettséget alkalmazó cégek között [1]. Jelen felmérés célja, hogy képet kapjunk a végzett hallgatók, mint a felsőoktatás egyik érintettjének helyzetéről, véleményéről. Az egyetem vezetése és döntéshozó fórumai többször kinyilvánították a minőségellenőrzéssel, minőségbiztosítással kapcsolatos elkötelezettségüket. A tanulmány által megmutatott eredményekből, hiányosságokból, lehetőségekből adódó teendők meghatározása immár a döntéshozók feladata és felelőssége.

A most már hatodik alkalommal elvégzett felmérés lehetőséget biztosít a korábbi azonos témájú kutatások ([2], [3], [4], [5], [6]) eredményeivel történő összehasonlításra és a megfigyelhető trendek kiemelésére. Felmérésünk a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen (BME) 2002-ben, alapképzésben, nappali tagozaton diplomát szerzett magyar állampolgárságú hallgatók körében készült. Ezen frissdiplomások alkotják statisztikai vizsgálódásunk alapsokaságát. Ahhoz, hogy az adatok kiértékelése során kapott információkat igazán mérni tudjuk – a forrás pontos megjelölése mellett – felhasználjuk az Oktatási Minisztérium Közgazdasági Főosztályának Statisztikai Osztálya (OM) által évente kiadott felsőoktatási statisztikai tájékoztatót, továbbá merítünk az Állami Foglalkoztatási Szolgálat (ÁFSz) és a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) által közzétett adatokból is.

A kérdések megfogalmazásakor ügyeltünk arra, hogy konkrét időpontra kérdezzünk (2003. december 31.). A válaszok a 2002-ben végzett fiatal mérnökök, matematikusok, mérnök-fizikusok és műszaki menedzserek legalább egy éves munkaerő-piaci tapasztalatait tükrözik. Kivételt képez a 2004. február havi bruttó átlagkeresettel kapcsolatos kérdés.

Az 1. mellékletben közöljük a BME-n megszerzhető képzettségek, oklevelek számát, másrészt ismertetjük az egyetemmel konkuráló intézmények 2002-es kibocsátási adatait is.

1.1 A kérdőív összeállítása, kiértékelése

A felmérést a korábbiakkal megegyező módon, kérdőíves technikával végeztük, melynek összeállításában, továbbá a tanulmány elkészítésében a BME Diákközpont három munkatársa és egy – hasonló témájú felmérésekben már tapasztalatot szerzett – külső szakértő vett részt. A BME Diákközpont a kérdőíveket az egyetemi hallgatói információs rendszer (Neptun-rendszer) segítségével – az adatvédelmi szabályok betartása mellett – juttatta el a célcsoporthoz. A kitöltött kérdőíveket díjmentes válaszbörítékben küldhették vissza a válaszadók, így – mivel a kérdőív nem tartalmazott azonosító jelet – a felmérés a kiértékeléskor már anonim volt.

A kutatás előző évi tapasztalatai alapján – az elemezni kívánt információk meghatározását követően – 3 témakörből álló kérdőívet készítettünk, amely tanulmányunk 2. mellékletét képezi. A kérdések számát az egy évvel korábbi 46-ról 38-ra redukáltuk, a kérdőívet átszerkesztettük, melynek eredményeképpen annak terjedelme 6 oldalról 4 oldalra csökkent.

Az átszerkesztés következtében a kérdőív nem tartalmazott több, a korábbi években feltett kérdést. Egyrészt a korábbi évek tapasztalatai alapján a végzőskori átlagéletkort közel stabilnak találtuk, ezért elhagytuk az arra irányuló kérdést. Másrészt az életpálya ezen szakaszán – az önálló jövedelemnek köszönhetően – a végzettek egyre inkább önállósdnak, ezért a szülők foglalkozásával és iskolai végzettségével kapcsolatos vizsgálatok sem képezik felmérésünk tárgyát. Ilyen típusú kérdésekkel, másik – a felvett hallgatók pályaválasztásával és szociális helyzetével kapcsolatos – felmérésünkben foglalkozunk.

A kérdőív átdolgozása során nemcsak kihagytunk kérdéseket, hanem egyes területeken bővítettünk is.

Fontosnak tartottuk részletesebben megvizsgálni azt, hogy a végzetek miből finanszírozták egyetemi tanulmányaikat. Továbbá érdekesnek láttuk megkérdezni, hogy a beszélt idegen nyelveket munkájuk során használják-e egyetemünk végzettei. A szakma presztízsének vizsgálatok – új elemként – szétválasztottuk a szakma erkölcsi és anyagi presztízsének vizsgálatát. A sajtóban és más elemzések során egyre erősebb hangot kap a frissdiplomások munkanélkülisége, az első munkahely megtalálásáig tartó hosszú idő, ezért most az államvizsga után álláskereséssel eltöltött idővel kapcsolatos kérdést is feltettünk, továbbá több, a pályakezdő szakemberek mobilitását felmérő kérdést is beépítettünk kérdőívünkbe.

További módosításként új alapokra helyeztük a keresettel és a jövedelemmel kapcsolatos vizsgálódásainkat is, valamint számos kérdés típusválaszait pontosítottuk, kiegészítettük. Ezekre az eltérésekre az adott fejezetekben térünk ki bővebben.

A kereseti és jövedelmi adatok közlésekor a KSH módszertani meghatározásait használjuk. A bruttó átlagkereset: a személyi jövedelemadót, az egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékat, valamint a munkavállalói járulékat is tartalmazó alapbér és egyéb jogcímenen fizetett kereseti elemek (bérpótlék, kiegészítő fizetés, prémium, jutalom, 13. és további havi fizetés) 1 hónapra átlagolt összege. A kereseten kívüli egyéb pénzbeli és természetbeni juttatások: a külföldi kiküldetésnek a munkabér összegét meghaladó díjazása, a lakhatási költség-térítés, az étkezési térítés, a munkába járás költségének térítése, a saját használatra biztosított cégautóval kapcsolatos költségtérítések, a jubileumi jutalom és a tárgyjutalmak 1 hónapra átlagolt összege. A bruttó átlagjövedelem: a kereset valamint a kereseten kívüli egyéb pénzbeli és természetbeni juttatások 1 hónapra átlagolt összege.

A tanulmány elkészítése előtt rögzítettük, hogy százalékos értékelés esetén a vizsgált értéknek a bázisértéktől való, a bázisérték legalább 20 %-ával megegyező eltérését értékeljük jelentősnek.

Az egyetem egyes karainak rövidítésekor a következő konvenciókat alkalmazzuk: Építészmérnöki Kar (ÉSZ), Építőmérnöki Kar (ÉÍÓ), Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar (GTK), Gépészmérnöki Kar (GÉK), Közlekedésmérnöki Kar (KSK), Természettudományi Kar (TTK), Vegyészmérnöki Kar (VEK), valamint Villamosmérnöki és Informatikai Kar (VIK).

1.2 Számadatok, reprezentativitás

Ahhoz, hogy a 2002-ben nappali alapképzésben kiadott diplomák között a BME súlyát meghatározhassuk, az OM statisztikáit ([7], [8]) használtuk fel segítségül. A BME-n 2002-ben diplomát szerettek száma (az összes képzési formában) 1532 fő, amelyből 61-en főiskolai szintű oklevelet szereztek, a külföldiek száma pedig 82 fő volt. A BME országos kibocsátásában ISCED (Oktatási és Képzési Területek Kézikönyve, Eurostat) tanulmányi területek szerint részletezett súlyát az 1. mellékletben található m1. táblázat tartalmazza. A BME jelen tanulmány írása idején 10 fő tanulmányi területen folytat képzést. 2002-ben a fő tanulmányi területek száma 8 volt, ugyanis nem végzett még okleveles közgazdász (gazdálkodási szakon), továbbá okleveles környezetmérnök sem. Ezen a 8 fő tanulmányi területen országosan kibocsátott diplomák száma 14060 (főiskolai: 10456, egyetemi: 3604), így ezt a 8 területet tekintve a kiadott egyetemi diplomák között a BME súlya 40,82 %, míg a főiskolai diplomák között 0,58 %. 2002-ben a BME-n is megszerezhető képzettségeket igazoló diplomákból az országban összesen 2593 darabot adtak ki (főiskolai: 694, egyetemi: 1899), így a BME aránya az egyetemünkön is megszerezhető képzettségeket tekintve 57,15 % (főiskolai: 8,79 %, egyetemi: 77, 46 %).

Meg kell említeni, hogy 2002-ben végeztek a BME-n először okleveles matematikusok. Számuk 10 fő, mely az országban adott évben kibocsátott azonos elnevezésű diplomákhoz viszonyítva 17,24 %-ot tesz ki.

A BME-n 2002-ben, alapképzésben, nappali tagozaton diplomát szerzett magyar állampolgárságú hallgatók Neptun-rendszer által szolgáltatott létszámadatait az 1. táblázat tartalmazza.

Végzettek	KAROK								
	ÉÍŐ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Száma [fő]	165	172	190	69	123	35	177	424	1355
Aránya [%]	12,18	12,69	14,02	5,09	9,08	2,58	13,06	31,30	100

1. táblázat: A BME-n 2002-ben végzetek létszámadatai, karonként és összesítve

Az OM hasonló statisztikája szerint a BME-n végzetek összlétszáma 1450. Igaz, hogy a végzetek egyetemi összlétszámát tekintve az OM és a Neptun-rendszer között az OM adataihoz viszonyítva „csupán” 6,55 % az eltérés, de az egyes karok létszámadatainak eltérését tekintve ennél sokkal jelentősebb eltérésekről beszélhetünk (17,76 %).

Az 1355 darab kérdőív végzetek részére történő kiküldését a BME Diákközpont végezte a Neptun-rendszerben szereplő adatok alapján az adatvédelmi szabályok betartása mellett. A postai kézbesítés során a kiküldött kérdőívek 2,88 %-a (39 darab) érkezett vissza „címezett ismeretlen” felirattal. A legnagyobb arányú „hibás” cím-mel (5,23 %) az Építészmérnöki Karon végzetek rendelkeztek. A kézbesített kérdőívek számát, azon belül a nemek karonkénti arányát a 2., a válaszadók számát és arányát pedig a 3. táblázat részletezi.

Kézbesített kérdőívek	KAROK								
	ÉÍŐ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Száma [fő]	159	163	185	67	121	35	169	417	1316
Karok közötti aránya [%]	12,08	12,39	14,06	5,09	9,19	2,66	12,84	31,69	100
Férfiak aránya [%]	66,04	52,15	88,65	67,16	94,21	88,57	60,36	95,20	79,26
Nők aránya [%]	33,96	47,85	11,35	32,84	5,79	11,43	39,64	4,80	20,74

2. táblázat: A felmérték létszámadatai, karonként és összesítve

Válaszadók	KAROK								
	ÉÍŐ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Száma [fő]	41	33	45	13	36	5	29	84	286
Karok közötti aránya [%]	14,34	11,54	15,73	4,55	12,59	1,75	10,14	29,36	100
Kézbesített kérdőívekhez viszonyított aránya [%]	25,79	20,25	24,32	19,40	29,75	14,29	17,16	20,14	21,73
Férfiak aránya [%]	65,85	42,42	84,44	46,15	91,67	60,00	44,83	96,43	75,17
Nők aránya [%]	34,15	57,58	15,56	53,85	8,33	40,00	55,17	3,57	24,83

3. táblázat: A válaszadók létszámadatai, karonként és összesítve

Az átlagos visszaküldési arány egyetemi szinten 21,73 %, ami felméréseink között a legalacsonyabb, a korábbi években 25-36 %-os arányt értünk el. Ezzel kapcsolatban érdemes kiemelni, hogy a visszaküldött kérdőívek darabszáma megközelítőleg egyezik a korábbi években tapasztalttal, azonban a korábbi években kiküldött 877-1077 kérdőív helyett a jelen felmérésben – a teljesség növelése érdekében – 1355 főt kerestünk meg. A tavalyi felméréssel ellentétben a nők válaszadói hajlandóságát – a Villamosmérnöki és Informatikai Kar női végzetteit leszámítva – magasabbnak tapasztaltuk. A Természettudományi Karon végzetek eredményeit – tekintettel a minimális számú válaszadóra – a továbbiakban csak a táblázatokban tüntetjük fel, és az egyetemre vonatkozó összegekbe, átlagokba számítjuk be, azonban az adatok szöveges elemzésére nem térünk ki.

1.3 Súlyozás

A BME Diákközpont munkatársai által, 1997 óta végzett kutatások során most első ízben tértünk el attól a követett gyakorlattól, amely keretében a felmérés reprezentativitását oly módon vizsgáltuk, hogy a mintát alkotó válaszadók nem és kar szerinti eloszlása mennyiben tér el a kérdőívet megkapott alapsokaság eloszlásától. Olyan kijelentéseket tettünk, miszerint „jó egyezést találtunk a kiküldött és visszaérkezett kérdőívek karok

közötti eloszlásában”, vagy „az alapsokaság és a minta összetétele nem tér el jelentősen”. Ezek a kijelentések gyakoriak az olyan szociológiai jellegű kutatásoknál, melyek komoly reprezentatívítási követelményeket nem fogalmaznak meg. Ebben az évben a tanulmány készítői viszont egy újabb célt tűztek ki maguk elé.

A minta összetételét – a statisztikusok által alkalmazott, úgynevezett súlyozási eljárással – az alapsokaság kar és nem szerinti összetételéhez igazítottuk, úgy, hogy a nemek és a BME nyolc kara alapján összesen tizenhat súlyváltozót képeztünk. A súlyváltozó az adott karú és nemű végzeteknek az alapsokaságban szereplő létszámának és a közülük választ adók létszámának aránya. A súlyváltozó használata leegyszerűsítve azt jelenti, hogy a minta-adatbázisban – ahol az oszlopok a kérdéseket, a sorok a válaszadókat jelölik – egy válaszadó válaszainak megfelelő sort annyiszor kellene az adatbázisban szerepeltetni, amekkora a válaszadóhoz tartozó súlyváltozó értéke. Így természetesen – a kiküldött és a visszaérkezett kérdőívek arányától, továbbá a használt súlyváltozók pontosságától függő – jóval nagyobb adatbázist kell kiértékelni. A módszer alkalmazása során kéttizedes pontosságú súlyváltozókat használtunk. A súlyozási eljárással azt biztosítottuk, hogy kutatásunk a válaszadók nemére, valamint a végzés karára, mint változókra nézve reprezentatívnak tekinthető.

Súlyozás utáni arányok	KAROK								
	ÉÍÓ	ÉS	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Arányok	12,13	12,44	14,12	5,11	9,22	2,67	12,90	31,41	100
Férfiak aránya	66,03	52,11	88,66	67,18	94,22	88,57	60,35	95,14	79,17
Nők aránya	33,97	47,89	11,34	32,82	5,78	11,43	39,65	4,86	20,83

4. táblázat: A válaszadók súlyozással kapott megoszlása, karonként és összesítve [%]

Az első – 1997-ben diplomát szerzett hallgatók körében végzett – felmérésünk óta a női válaszadók aránya 15 %-ról 21 %-ra emelkedett. A 4. táblázat alapján elmondható, hogy a nők aránya közel megegyezik a tavalyi felmérés során tapasztalt értékkel (21,53 %).

2.

Családi körülmények

2. Családi körülmények

Felméréseink során először vizsgáltuk külön a szülők és a végzetek lakóhelyét. Célunk, a BME frissdiplomásaink országon belüli migrációjának feltárása volt. A lakóhellyel kapcsolatos kérdés során, a kérdőívben a korábban alkalmazott „nagyváros” kategória helyett a könnyebben azonosítható „megyei jogú város” kategóriát használtuk. A szülők végzettsége és foglalkozása ebben az évben már nem képezte felmérésünk tárgyát. Véleményünk szerint a szülők végzettségének és lakóhelyének feltárása a felvett hallgatók felmérése során célravezetőbb, mivel ezen információk alapján azonosíthatók a BME-n folyó képzés iránt érdeklődők társadalmi csoportjai és jellemzői.

2.1 Lakóhely

A korábbi felmérések során a szülők lakóhelye szerint a budapestiek és a vidékiek aránya 40 %-60 % volt. A végzeteknek a szülők lakóhelye szerinti megoszlását az 5., míg a végzetek saját lakóhely szerinti megoszlását a 6. táblázat tartalmazza. A válaszadók 99,32 %-a adott értékelhető választ a lakóhellyel kapcsolatos kérdésekre.

Szülők lakóhelye	KAROK								
	ÉÍÓ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Budapest	36,60	33,25	30,52	47,66	39,98	0	47,37	28,98	34,24
Megyei jogú város	19,54	25,62	24,24	27,08	32,41	29,52	26,00	30,16	26,96
Egyéb város	21,91	23,15	24,95	25,26	19,99	64,76	17,03	25,41	24,10
Község	21,95	17,98	20,29	0	7,64	5,72	9,60	15,45	14,70

5. táblázat: A végzetek megoszlása a szülők lakóhelye szerint, karonként [%]

Míg az OM statisztikái ([7], [8]) alapján a szülők lakóhelye szerint a nappali egyetemi szintű képzésben a budapesti hallgatók aránya 23,42 % (2001-ben 22,24 % volt), addig a BME-n 2002-ben végzetek esetén ez az érték 34,24 %. A budapesti lakóhelyű szülővel rendelkező hallgatók aránya 1997 óta most a legalacsonyabb, a korábbi években a legmagasabb érték 40 % volt. A hallgatók magas vidéki arányát, már a felvett hallgatókkal kapcsolatos korábbi felméréseink is igazolták.

Végzetek lakóhelye	KAROK								
	ÉÍÓ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Budapest	60,96	70,57	61,77	52,33	57,17	70,48	80,80	69,39	66,93
Megyei jogú város	12,21	10,22	10,95	15,89	25,70	0	9,60	13,52	12,97
Egyéb város	12,19	12,81	16,33	15,89	11,42	29,52	2,48	12,34	12,22
Község	14,64	6,40	10,95	15,89	5,71	0	7,12	4,75	7,88

6. táblázat: A végzetek megoszlása saját lakóhely szerint, karonként [%]

Az 5. és 6. táblázat alapján elmondható, hogy a településtípusok közötti migráció jelentős. Míg a szülők esetén a budapestiek aránya 34,24 %, addig a végzetek esetén ez az arány 66,93 %. A fővárosba költözötték aránya a többi három településtípus rovására – a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kart leszámítva – minden karon jelentős. A Villamosmérnöki és Informatikai Kar esetén legerőteljesebb a fővárosba irányuló migráció.

2.2 Családi állapot

2.2.1 Házastárs, gyerek

A 7. táblázatban található értékek alapján elmondható, hogy a házastárssal, élettárssal élők aránya a nők körében 4,83 %-kal magasabb, mint a férfiak körében, ami a 2001-ben végzetektől eltelve mindig igaz volt.

Házastársa, élettársa	Férfi	Nő	Együtt
Van	37,31	42,14	38,32
Nincs	62,69	57,86	61,68

7. táblázat: A házastárssal, élettárssal élők megoszlása, nemenként [%]

A válaszadóktól megkérdeztük azt is, hogy 2003. december 31-én hány gyermekük volt. Egy gyermekre 13,1 végzett jutott. Míg az 1997-2000 között végzetek esetén ez az érték 8,8-13,9 között mozgott, addig 2001-ben már 24,5 volt. A korábbi éveknek megfelelően most is legfeljebb 2 gyermeke volt a választ adóknak, és az 1, illetve a 2 gyermekkel rendelkezőket külön-külön vizsgálva a férfiak és nők között nem találtunk különbséget.

2.2.2 Lakástulajdon, lakhatás

A családalapítás és a pályakezdés szempontjából fontosnak tartott lakáshelyzetet is megvizsgáltuk, mellyel kapcsolatos értékeket a 8. táblázat tartalmazza.

	KAROK								
	ÉÍÓ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Saját lakása van	46,33	36,25	43,10	29,95	24,77	29,52	28,48	32,60	34,73

8. táblázat: Lakással rendelkezők aránya, karonként [%]

A Gépészmérnöki és az Építészmérnöki Kar esetén a kapott értékek jelentősen meghaladják az egy évvel korábbi adatokat, de meg kell említeni azt is, hogy egy évvel a végzést követően a lakással rendelkezők egyetemi szintű aránya (34,73 %) szinte megegyezik a tavalyi értékkel (35 %). A saját lakással nem rendelkezők lakhatási lehetőségeit a 9. táblázat tartalmazza.

Hol lakik, akinek nincs saját lakása?			
Szüleivel	Rokonoknál	Albérletben	Egyéb jogcímen
48,28	7,40	32,12	12,21

9. táblázat: A saját lakással nem rendelkezők lakóhelye [%]

A kérdésre a saját lakással nem rendelkezők 97,99 %-a adott értékelhető választ. A lakással nem rendelkezők között legnagyobb arányban továbbra is a szülőikkel élők találhatóak, annak ellenére, hogy arányuk az egy évvel korábbi felmérésben tapasztalt 52 %-ról 48,28 %-ra csökkent. Az egyéb jogcímen lakók aránya – szintén az egy évvel korábbi hasonló felmérést alapul véve – 8 %-ról 12,21 %-ra nőtt. Az egyéb jogcím alatt a válaszadók leggyakrabban kollégiumi nevelőotánként igénybevetett szálláslehetőséget, továbbá barátnő vagy élettárs lakását jelölték meg.

2.2.3 Életkor

A 2001-ben végzetek esetén már a végzéseskor életkor csökkenését és az átlagéletkor beállítását tapasztaltuk, ezért ezt a kérdést a 2002-ben végzetek esetén nem kívántuk vizsgálni. Az első 5 vizsgált évfolyam körében tapasztalt végzéseskor átlagérték 24,58 év. Az OM adatai ([7], [8]) alapján elmondható, hogy az egyetemi képzésben nappali tagozaton ugyanúgy, ahogy 2001-ben (25,17 %), úgy a 2002-ben végzetek is a legnagyobb arányban a 24 évesek köréből kerültek ki (26,89 %).

3.

Tanulmányok finanszírozása

3. Tanulmányok finanszírozása

A tanulmányok finanszírozása a társadalom- és felsőoktatás-politikai vitákban gyakran előtérbe kerül. Érdemesnek tartottuk megvizsgálni, hogy a volt hallgatók miből fedezték tanulmányaik során felmerült költségeiket. Korábbi felméréseinkkel összehangban a különböző jövedelemi források között a családi támogatás egyértelműen vezet. A végzettek 97,39 %-át támogatta családja, állami támogatásban 84,68 % részesült, munkajövedelme 48,03 %-nak volt, diákhitelt 7,51 % igényelt, egyéb támogatásban 9,41 % részesült.

A tanulmányok során felmerülő költségek forrásainak megoszlása a 10. táblázatban található. A korábbi évek adatait vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az állami támogatások és a munkajövedelem aránya kis mértékben csökkent. Közel egy százalékkal nőtt a diákhitel és a családi támogatás aránya, továbbá nagyon kis mértékben nőtt az egyéb bevételek aránya.

	Előző évek átlaga		KAROK								
	2000.	2001.	ÉŐ	ÉS	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Családi támogatás	65,00	66,00	72,00	67,82	67,29	74,54	61,75	64,00	63,67	66,17	66,95
Állami támogatás	20,00	19,00	15,33	21,61	19,35	10,85	20,28	36,00	20,62	17,82	18,65
Munkajövedelem	14,00	13,00	8,32	9,94	10,93	11,92	10,58	0	14,85	12,20	11,05
Diákhitel	-	-	0,37	0	1,30	1,54	2,39	0	0,52	1,07	0,99
Egyéb	1,00	2,00	3,98	0,63	1,13	1,15	5,00	0	0,34	2,74	2,36

10. táblázat: A tanulmányok során felmerülő költségek forrásai, karonként [%]

A finanszírozást más válaszokkal való összefüggésben is megvizsgáltuk. Nemek szerinti bontásban érdekes különbségekre bukkantunk. A nők sokkal kisebb arányban vállaltak munkát, ami – figyelembe véve a társadalmi, munkaerő-piaci szokásokat – még nem meglepő, azonban az, hogy az állami és egyéb támogatásokból is kisebb százalékban részesültek, már igen. Ezen kívül kevesebb diákhitelt vettek fel. Mindezek alapján a nőknél a családi támogatás aránya nagyobb, mint a férfiaknál, egy családnak egy lány taníttatása 13 %-kal többé kerül, mint egy fiúé.

	Férfi	Nő
Családi támogatás	64,83	73,40
Állami támogatás	19,10	17,33
Munkajövedelem	12,49	6,68
Diákhitel	1,12	0,62
Egyéb	2,46	1,97

11. táblázat: A tanulmányok során felmerülő költségek forrásai, nemenként [%]

Az állami támogatásokon belül a tanulmányi ösztöndíj egyértelműen vezet, ami a vonatkozó szabályzatok ismeretében nem meglepő. Felmerül ugyanakkor a kérdés, hogy az állami hallgatói támogatások elosztásánál alkalmazott szempontok megfelelőek-e. A közölt felsorolás nem tekinthető teljesnek, ugyanakkor a kérdőív összeállításakor igyekeztünk a legnagyobb forrású állami támogatásokat megjelölni. Megfigyelhető, hogy a listában szereplő támogatások két elv alapján (tanulmányi teljesítmény: ösztöndíj, köztársasági ösztöndíj; szociális helyzet: szociális támogatás, lakhatási támogatás, Bursa Hungarica ösztöndíj, „Esélyt a Tanulásra” támogatás) kerültek szétosztásra, ennek ellenére egymástól szinte teljesen függetlenek. Érdemes lenne a támogatásokat nem elaprózni, és az esélyegyenlőséget jobban kikényszerítő támogatási rendszert létrehozni.

Állami támogatás formája	Részesültek aránya
Ösztöndíj	65,63
Szociális támogatás	19,60
Közársasági ösztöndíj	5,11
Bursa Hungarica ösztöndíj	3,69
Lakhatási támogatás	3,13
"Esélyt a Tanulásra" támogatás	2,84

12. táblázat: Az állami támogatások megoszlása [%]

A diákhitel 2001. szeptemberétől lehetett felvenni, a vizsgált évfolyam tehát mindössze 1 tanévre vehette igénybe azt, azonban így is 7,51 % élt a lehetőséggel. A jövőben ez az arány valószínűsíthetően jelentősen nőni fog.

Figyelemre méltó az egyéb kategória növekedése. A kategórián belül legtöbbször a kutatási ösztöndíjat, árva-ellátást, külföldi gyakorlatot, külföldi ösztöndíjat, pályázati támogatást és a lakaskiadásából származó jövedelmet említették meg.

4.

A tanulmányok megítélése

4. A tanulmányok megítélése

Felmértük a végzett hallgatók képzéssel és a megszerzett diplomával kapcsolatos (erősségek, előnyök, hátrányok, hiányosságok) véleményét, valamint a munkájuk során szerzett tapasztalataik alapján megfogalmazott továbbképzéssel (forma és tartalom) kapcsolatos igényeiket is. Ezen adatok elengedhetetlenül fontosak a BME számára, ugyanis első kézből származó visszajelzés a frissen végzett hallgatóktól az általuk tanultakról, így áttételesen az egyetem által nyújtott képzési programról.

4.1 Az egyetemen tanultak használhatósága

A 13. táblázatban látható, hogy a végzetek a képzés során szerzett ismereteket, a diplomát mennyire tartják értékesnek, hasznosíthatónak a munkavégzés során. Valószínű, hogy hosszabb munkában töltött idő után a felvett adatok értékelése más képet adna.

Az immár harmadik alkalommal azonos válasz-sort használó felmérés lehetőséget ad arra is, hogy a változás tendenciáit az egyes képzések esetében külön-külön is megfigyelhessük.

	Előző évek átlaga		KAROK								
	2000.	2001.	ÉÍÓ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Elegendhetetlen	23,00	19,00	24,36	28,69	16,30	-	11,40	59,06	14,90	12,30	17,30
Nagyon hasznos	27,00	34,00	31,74	42,62	35,90	15,89	30,50	35,22	51,68	36,88	37,00
Részben felhasználható	44,00	42,00	41,46	22,45	32,20	65,36	44,70	-	26,30	38,49	35,30
Alig használható	6,00	5,00	2,44	2,52	8,60	14,06	13,40	-	-	4,75	5,27
Egyáltalán nem haszn.	-	-	-	-	-	-	-	5,72	-	1,19	0,52
Még nem tudom	-	-	-	3,72	7,00	4,69	-	-	7,12	6,39	4,61

13. táblázat: Az egyetemi tanulmányok hasznossága a végzetek munkájában, karonként [%]

A 13. táblázatból leolvasható, hogy a szerzett ismereteket jónak („elegendhetetlen” és „nagyon hasznos”) minősítők aránya meghaladja az 50 %-ot, tehát a végzetek több mint fele elégedett a képzés során szerzett tudással. Ez az arány kétharmadnál nagyobb az Építészmérnöki Karon végzetek esetén. Egyetemi átlagban a kérdésre adható gyenge („alig használható” és „egyáltalán nem használható”) minősítések aránya nem éri el a 6 %-ot. Ezen adatok alapján a képzés hasznosságának megítélése kedvezőnek tekinthető, ez azonban nem egységesen jellemző a karokra. A képzés által biztosított tudással a Gazdaság- és Társadalomtudományi, valamint a Közlekedésmérnöki Karon (különösen a közlekedésmérnöki szakon) végzetek voltak legkevésbé elégedettek, amely eredmény megegyezik a múlt évvel.

4.2 A képzés erősségei

A következő táblázatban azt követhetjük figyelemmel, hogy mit tartanak a végzetek képzésük erősségének. A kérdőíven jeleztük, hogy csak egy kategóriát jelöljenek be a kérdőívet kitöltők, így a vizsgálat során csak az így válaszolókat vettük figyelembe. A táblázatokban összehasonlítóképpen feltüntetjük az előző évek átlagait tartalmazó adatsorokat is.

	Előző évek átlaga			KAROK								
	1999.	2000.	2001.	ÉÍŐ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Felkészítés szakmai problémákra	60,00	60,00	67,00	55,27	41,40	57,40	18,90	66,96	64,78	38,36	69,55	55,65
Gyakorlati ismeret	11,00	9,00	8,00	26,28	20,00	12,20	-	3,19	29,50	47,06	3,74	16,10
Pénzügyi, jogi, kommunikációs ismeretek	8,00	6,00	10,00	2,64	12,00	4,40	48,90	9,57	-	2,48	9,21	8,78
Szó esett az emberi kapcsolatokról	1,00	0	1,00	2,64	-	2,60	-	-	-	-	-	0,67
Egyéb	20,00	25,00	14,00	13,17	26,60	23,40	32,20	20,28	5,72	12,10	17,50	18,80

14. táblázat: Az egyetemi képzés erősségei, karonként [%]

A 14. táblázatban található adatok alapján megállapítható, hogy a felmérés évétől és a karoktól függetlenül a képzések erősségét elsősorban a szakmai problémákra való felkészítésben látják a végzettek, igaz ezen erősség aránya kismértékben csökkent az előző évekhez képest. Az erősségeken belül nagy arányt képvisel a gyakorlatban jól használható ismeretek oktatásának említettsége. Ez a mutató a Vegyészmérnöki Karon (és különösen a vegyészmérnök szakon) végzettek esetén az előző évekhez hasonlóan kiemelkedő, ami minden bizonnyal a laborgyakorlatok hasznosságának utólagos elismerését jelenti.

A Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar esetén megfigyelhető, hogy a képzés erősségeként nagy arányban tüntetik fel a „pénzügyi, jogi, kommunikációs ismereteket” is, mint azt az előző évi adatok is mutatták. Ez a végzettségükhöz tartozó szakmai tananyaggal áll kapcsolatban.

Megemlíthjük, hogy a képzés erősségeire adott válaszok során a megadott négy kategória mellett az egyéb kategóriában sok szöveges megjegyzés érkezett (18,75 %), melyek elemzése alapján a válaszok közel négyötöde 3 fő csoportba sorolható be: szemléletmód, gondolkodásmód, problémamegoldás kialakítása (kategória 34,62 %-a); elméleti tudás, alaptudás biztosítása (kategória 25 %-a) és az egyéni, munkafolyamattal kapcsolatos személyiségjegyek kibontakoztatása (kategória 19,23 %-a).

4.3 A képzés hiányosságai, gyengeségei

Az előző táblázatok adatainak kiegészítéseként a 15. táblázatban található a képzés gyengeségeire adott válaszok eredményei. A kérdés válasz-sorában – a korábbi évektől eltérően – megjelentettük a „sok, gyakorlatban nem hasznosítható ismeret” kategóriát. Az előző kérdéshez hasonlóan, itt is csak az egy kategóriát megjelölők válaszait vettük figyelembe.

	Előző évek átlaga					KAROK								
	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	ÉÍŐ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Kévs szakmai gyakorlat	31,00	37,00	38,00	47,00	38,00	51,63	21,07	48,44	45,90	36,27	64,78	38,69	51,89	44,48
Sok, gyakorlatban nem hasznosítható ismeret	-	-	-	-	-	19,36	11,30	17,18	48,20	38,45	-	28,00	31,00	25,70
Nem korszerű szakmai ismeret	13,00	23,00	14,00	13,00	15,00	6,42	35,37	4,19	-	9,89	-	-	4,28	7,71
Kévs szakmai anyagon túlmutató ismeret	22,00	22,00	19,00	8,00	14,00	6,47	12,88	3,01	5,90	3,29	-	7,67	5,70	6,15
Nem esett szó emberi kapcsolatokról	16,00	6,00	11,00	9,00	15,00	6,47	8,06	9,05	-	3,29	29,50	10,30	-	5,64
Nem elégséges nyelvtanulási lehetőségek	15,00	8,00	14,00	10,00	15,00	3,23	4,81	12,10	-	3,29	-	7,67	1,43	4,41
Egyéb	3,00	4,00	4,00	13,00	3,00	6,42	6,51	6,03	-	5,52	5,72	7,67	5,70	5,91

15. táblázat: Az egyetemi képzés hiányosságai, gyengeségei, karonként [%]

Az egyetem fő gyengesége továbbra is a szakmai gyakorlatok hiánya vagy nem kielégítő aránya az oktatás egészén belül. A legalacsonyabb értéket az Építészmérnöki Kar esetén kaptuk. A második leggyakoribb gyengeség az újonnan szereplő, gyakorlatban nem hasznosítható ismeretek nagy mennyiségére utaló kategória lett. A kategória „dobogós helye” alátámasztja, hogy érdemes volt felvenni a válaszok közé. Ezt a Gazdaság- és Társadalomtudományi, illetve a Közlekedésmérnöki Karon végzetek jelölték meg nagy arányban, ami koherens azzal, hogy ezek a karok jelölték meg legkisebb arányban az egyetemi képzés erősségei közt a szakmai gyakorlatban nem hasznosítható ismeretek oktatását.

Az előző évhez hasonlóan a további hiányosságokat szinte egyforma arányban emelték ki a végzetek, bár karonként mégis számos eltérés adódik. Az Építészmérnöki Kar esetén a „nem korszerű szakmai ismeret” még a „kevés szakmai gyakorlat”-ot is megelőzi. A Vegyészmérnöki Karon végzetek az emberi kapcsolatok hiányát is nagy arányban jelölték meg. A nyelvtanulás hiánya a Gépészmérnöki Kar esetén kiemelkedően magas.

Megemlítjük, hogy az egyéb kategóriába is érkezett közel 6 %-nyi vélemény, ezek azonban jelentős szóródást mutatnak. A szöveges vélemények között található az oktató gárda felkészültségével való elégedetlenség, a képzés gyakorlatiasságának hiányolása, de emellett megtalálhatók az egyéni, szakmai munka során felmerülő problémák megjelölése is.

4.4 A szakma erkölcsi és anyagi megbecsültségének megítélése

A korábbi években végzett felmérések esetén a szakma megbecsültségét egyetlen kérdés keretében mértük fel, melyet a jelen felmérés során használt kérdőívben szétbontottunk két, az erkölcsi és az anyagi megbecsültség minősítésére vonatkozó kérdésekre. Ezek sajnos nem teszik lehetővé az eredményeknek a korábbi felmérésekkel történő összehasonlítását, azonban az eddiginél sokkal árnyaltabb képet adnak a végzetek saját szakmájukkal kapcsolatos véleményéről.

A végzetek szakmájáról alkotott véleményét a 16. és 17. táblázat mutatja. A végzetek közel kétharmada úgy érzi, hogy szakmája erkölcsileg jól megbecsült szakma. Ettől jelentősen eltérnek pozitív irányba a Villamosmérnöki és Informatikai Karon (különösen a villamosmérnöki szakon), negatív irányba pedig a Gazdaság- és Társadalomtudományi, illetve az Építőmérnöki Karon végzetek. A válaszadók között 6 % alatti azoknak az aránya, akik úgy érzik, hogy rosszul elismertek. A Vegyészmérnöki Kar esetén a végzetek közel 10 %-a rosszul elismertnek érzi szakmáját.

	KAROK								
	ÉŐ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Legnagyobb mértékben megbecsült	2,43	3,72	2,33	0	8,56	5,72	0	15,70	6,97
Jól elismert	48,83	66,27	56,19	31,77	48,52	64,76	68,70	63,10	58,59
Közepesen elismert	43,89	24,97	34,48	68,23	37,20	29,52	21,70	16,50	29,00
Rosszul elismert	4,85	2,52	2,33	0	2,86	0	9,60	4,70	4,21
Legkisebb mértékben sem elismert	0	2,52	4,67	0	2,86	0	0	0	1,23

16. táblázat: A végzetek véleménye szakmájuk erkölcsi megbecsültségéről, karonként [%]

Érdemes megemlíteni, hogy az előző évi felmérésnek a szakma megbecsültségével kapcsolatos adatai a 16. táblázatban szereplő, a szakma erkölcsi megbecsültségét tartalmazó értékekhez hasonlíthatnak.

A 17. táblázatból leolvasható, hogy a szakmáját anyagilag pozitívan megítélők aránya átlagosan 40 % körüli, ami a Villamosmérnöki és Informatikai Karon (főként a műszaki informatikai szakon) végzetek esetén tér el pozitív irányba. Ezzel együtt a szakmák anyagi elismerését hiányoló válaszok aránya jóval meghaladja az erkölcsi megbecsülést hiányoló válaszok arányát, tehát a végzetek inkább tartják szakmájukat erkölcsileg megbecsültnek, mint anyagilag elismertnek.

	KAROK								
	ÉŐ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Legnagyobb mértékben megbecsült	0	0	2,33	0	2,94	0	0	8,32	3,24
Jól elismert	15,04	21,25	35,00	47,65	34,32	5,72	25,33	60,29	37,51
Közepesen elismert	64,93	49,94	47,05	41,15	43,14	64,76	56,35	25,00	43,53
Rosszul elismert	20,03	20,05	13,29	11,20	19,60	29,52	18,32	5,20	13,90
Legkisebb mértékben sem elismert	0	8,76	2,33	0	0	0	0	1,19	1,82

17. táblázat: A végzetek véleménye szakmájuk anyagi megbecsültségéről, karonként [%]

A kétféle szakmai megbecsültségi mutató kapcsolata mind szak, mind kari bontásban elég inhomogén képet mutat. Érdemes kiemelni, hogy mindkét megbecsültségi mutató a Villamosmérnöki és Informatikai Karon végzetek esetén magas, ami valószínűleg a magas jövedelmi viszonyokkal áll kapcsolatban. A szakma megbecsültségéről szóló mutatók az Építőmérnöki Kar (különösen a földmérő és térinformatikai szak) esetén a legrosszabbak, amit az alacsony kereseti értékek is okozhatnak.

5.

Továbbképzés

5. Továbbképzés

A 18. táblázat a végzett hallgatók továbbképzési igényével kapcsolatos adatokat tartalmaz. Az igények ismerete az egyetem számára alapvető fontosságú. Amennyiben az egyetem a külső igényeknek megfelelő képzéseket tud kínálni, akkor hosszú távon biztosíthatja megfelelő részesedését az oktatási piacon mind tanfolyami, mind iskolai szintű formában. Természetesen a leendő hallgatók választását sok egyéb tényező (ár, időpont, tartam) is befolyásolja, de a felmérés adatai támpontot adhatnak a beindítandó képzésekkel kapcsolatban.

Az igény (vagy legalábbis a válaszadók elhatározottsága) évről évre változatlanul nagyon magas, ami arra utal, hogy a végzetek számára szervezett képzések, mint oktatási szolgáltatások komoly vevői igényeket elégítenek ki.

	KAROK								
	ÉÍÓ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
A továbbképzést igényli	97,56	90,04	97,67	88,80	97,06	100	90,72	98,38	95,58
A továbbképzést nem igényli	2,44	9,96	2,33	11,20	2,94	0	9,28	1,62	4,42

18. A végzetek továbbképzés iránti igénye, karonként [%]

A 19. táblázat a megkérdezettek azon válaszait tartalmazza, hogy milyen jellegű továbbképzéseken vennének részt szívesen. Az előző években alkalmazott válasz-sorok egyértelműbbé tétele érdekében a korábban „mérnöki” kategóriát átneveztük „szakmai”-ra, mivel bizonyos szakokon (pl. mérnök-fizikus, műszaki menedzser) végzetek esetén a két megjelölés nem esett egybe.

	KAROK								
	ÉÍÓ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Szakmai	53,84	48,59	44,05	28,45	32,30	29,52	30,93	44,51	42,10
Menedzsment, közgazdasági	43,59	17,65	43,51	66,27	47,50	35,24	44,24	45,71	42,60
Egyéb	2,57	33,76	12,44	5,28	20,20	35,24	24,83	9,78	15,30

19. táblázat: A végzetek által igényelt továbbképzések tartalma, karonként [%]

A 19. táblázat alapján megállapítható, hogy a műszaki, valamint a közgazdasági, jogi és menedzsment irányú továbbképzés igénye iránti kereslet megegyezik, és fontos kiemelni, hogy elég magas (15,3 %) az egyéb jellegű képzés megjelölése. Az előző évhöz hasonlóan az Építőmérnöki Kar esetén a szakmai továbbképzés aránya magas, valamint a Gazdaság- és Társadalomtudományi Karon végzeteknek döntő többsége menedzsment-közgazdasági irányú továbbképzést igényel.

Az egyéb kategóriában megjelölt képzések közül a nyelvi képzést érdemes kiemelni, mely az egyéb kategória 26,83 %-át teszi ki. Ezen kívül az egyéb kategóriában említésre kerültek még a különböző, nem említett tudományágak (pl.: művészet, természettudomány), a tudományos pályára felkészítő képzések (pl. doktori képzés), továbbá egyes speciális szakmai képzések (pl. minőségbiztosítás) is.

A 20. táblázat tartalmazza a továbbképzés formájára vonatkozó igényeket. Az értékek megoszlása szinte teljesen megegyezik az előző évi adatokkal. Az adatok azt mutatják, hogy – a korábbi évekhez hasonlóan – a végzetek kicsit több mint fele iskolarendszerű, várhatóan posztgraduális képzés keretében szeretne újabb, hasznosítható tudás birtokába jutni. Ez a Vegyész-mérnöki Karon végzetek esetén meghaladja a kétharmadot. Látható, hogy emellett jelentős piaca van a tanfolyamoknak, vállalati tréningeknek és az önképzésnek is. A Villamosmérnöki és Informatikai Kar esetében magas az önképzés aránya, ami a szakirodalom kiterjedtségével és a szakmai tudás gyors elavulásával állhat kapcsolatban. A Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar esetén kimagaslóan nagy a vállalati tréning aránya. Az egyéb kategória aránya nem túl magas, azonban érdemes megemlíteni, hogy a szöveges válaszok fele a doktori és mesteri képzést jelölte meg.

	KAROK								
	ÉÍ	ÉS	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Posztgraduális	58,31	59,05	43,51	56,43	49,56	31,31	68,11	44,29	51,23
Önképzés	13,93	19,69	10,57	6,43	9,67	62,63	8,89	27,90	18,70
Vállalati tréning	8,33	4,88	20,32	37,14	19,30	0	14,1	12,20	13,70
Tanfolyam	11,10	11,50	17,68	0	11,80	0	5,93	11,70	10,90
Egyéb	8,33	4,88	7,92	0	9,67	6,06	2,97	3,91	5,47

20. táblázat: A végzetek által igényelt továbbképzési formák, karonként [%]

A 21. táblázat tartalmazza a képzések formája és tartalma közti kapcsolatokat. Az adatok alapján érdemes kiemelni, hogy míg a menedzsment és közgazdasági továbbképzések közül a reguláris, iskolai rendszerű képzések szerepe elsősorú, addig a szakmai képzések között – az iskolai rendszerű, szakirányú továbbképzések mellett – a kötetlenebb önképzés és vállalati tréning aránya is jelentős. Ezek alapján megállapítható, hogy az egyetem által meghirdetett gazdasági (pl. MBA) és műszaki szakirányú továbbképzések iránti kereslet az elkövetkező évekre is megalapozott. Emellett bizonyíthatóan lenne igény szakmai téren a távoktatási formákra és a szakmai segédanyagokra, amelyek előkészítésében és forgalmazásában szakmai súlyánál fogva az egyetem fontos, vezető szerepet tölthetne be. A 21. táblázatban szereplő értékek megoszlása szinte teljesen egyező a korábbi évi adatokkal.

	Szakmai	Menedzsment, közgazdasági	Egyéb	Együtt
Posztgraduális	31,27	72,71	40,56	51,19
Önképzés	32,55	4,93	21,86	18,64
Vállalati tréning	15,89	13,12	10,82	13,93
Tanfolyam	12,85	8,27	14,89	11,08
Egyéb	7,44	0,97	11,87	5,16

21. táblázat: A végzetek által igényelt továbbképzések tartalma formájuk szerint [%]

6.

Munkahely

6. Munkahely

A kérdőív III. részében szereplő kérdések a felmérés foglalkoztatás-politikai szempontból fontos részeit tartalmazzák, melyek a végzetek elhelyezkedésével kapcsolatos információkra (az elhelyezkedés módja, az egyetem szerepe az álláskeresésben), a munkájuk jellegére (szakmaiság, beosztás), a jelenlegi munkahelyük és beosztásuk jellemzőire (munkakör, státusz, havi bruttó jövedelem, a munkaadó jellemzői), valamint a szakmájukról, munkájukról általuk alkotott képre, elégedettségükre terjednek ki.

6.1 Elhelyezkedés

A végzetek foglalkoztatási státuszát a 22. táblázat tartalmazza. Sajnos a korábbi évek munkanélküliség szempontjából kedvező eredményei megszakadtak, megállapíthatjuk, hogy nőtt a munkanélküliség, aminek egyik jele, hogy a munkáltatók a számukra sokkal rugalmasabb megbízási szerződést előnyben részesítik a több kööttséggel járó munkaviszonynál. Valószínűleg hasonló ok miatt növekedett 5 %-kal a vállalkozók aránya is. A doktoranduszok, a nappali tagozatos hallgatók, valamint az egyéb kategóriába tartozók (GYES-en lévőek, katonák stb.) aránya stagnál.

Státusz	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.
Munkaviszonyban foglalkoztatott	75	77	82	76	79	71
Megbízási szerződéssel foglalkoztatott	4	4	4	4	2	5
Vállalkozó	4	3	5	4	3	8
Doktorandusz	16	12	7	11	10	10
Nappali tagozatos hallgató	-	3	0	2	2	1
Munkanélküli	-	0	1	1	1	3
Egyéb	1	1	1	2	3	2

22. táblázat: Foglalkozási státuszok, végzett évfolyamonként [%]

Egyetemi szinten 3 %-os a munkanélküliség, melyhez érdekes módon a Villamosmérnöki és Informatikai Kar jelentősen hozzájárult. Tavalyi felmérésünkben az akkori 1 %-os munkanélküliséget a Gépészmérnöki és a Közlekedésmérnöki Kar végzettjei produkálták. A 2003-ra vonatkozó egyetemi végzettségűek országos munkanélküliségi rátája 1,16 % [9], azaz végzettjeink körébe is begyűződött a diplomás pályakezdő munkanélküliség. Sajnos az országos tendenciák nem túl kedvezőek, az előző évhez képest 17 %-kal nőtt a diplomások munkanélkülisége, 4,7 %-kal a pályakezdők munkanélkülisége [10].

A korábbi évek adatait vizsgálva a 23. táblázat alapján ki kell emelni az Építészmérnöki Kart, ahol a munkaviszonyban foglalkoztatottak aránya 49 %-ot esett, ezzel együtt nőtt a megbízási szerződéssel foglalkoztatottak és a vállalkozók aránya, valamint megjelent a munkanélküliség. A karon az ehhez társuló magas jövedelmek kizárják azt, hogy súlyos helyzetről beszéljünk, inkább a szakmán belüli érvényesülés új útjáról lehet szó. Az, hogy ez az út mennyire kényszeredett, arról nincsenek adataink, mindenesetre nem találtunk más indokot arra, hogy miért a lazább munkaerő-piaci kapcsolatot választanák a hallgatók, mint azt, hogy valószínűleg nem tudtak munkaviszonyban elhelyezkedni. Ezzel együtt stratégiájuk eddig kiválóan bejött, hiszen jövedelmük a korábbi évekhez képest megnőtt, bár még így is ők keresik a legkevesebbet végzettjeink közül.

Státusz	KAROK							
	ÉÍŐ	ÉS	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK
Munkaviszonyban foglalkoztatott	90,27	38,78	86,01	70,05	89,50	5,72	66,56	72,99
Megbízási szerződéssel foglalkoztatott	0	17,53	2,33	0	0	0	4,96	4,70
Vállalkozó	4,85	23,65	0	11,20	5,71	0	4,64	9,41
Doktorandusz	2,45	6,24	7,00	18,75	1,93	94,28	21,36	5,87
Nappali tagozatos hallgató	0	2,52	0	0	0	0	0	1,17
Munkanélküli	0	2,52	2,33	0	2,86	0	2,48	5,87
Egyéb	2,43	8,76	2,33	0	0	0	0	0

23. táblázat: Foglalkozási státusz, karonként [%]

A 24. táblázat szerint a végzősök 35 %-a ismerősök útján helyezkedett el. Ez megegyezik a korábbi évek adataival. Az egyetemi kapcsolatok útján, valamint állásbörzék segítségével elhelyezkedők aránya számottevően csökkent (9 illetve 5 %-ot). Érezhetően nőtt ugyanakkor az online állásközvetítők, a személyzeti tanácsadókon keresztül, valamint a tanulmányi szerződések segítségével történő elhelyezkedések száma (5, 1,5 illetve 3,8 %-kal).

Az Építésmérnöki Kar esetén ki kell emelni az ismerősök szerepét, a végzettek több, mint fele így helyezkedik el. Felmérésünk szerint a legtöbb állásra (kézpénzre) váltott egyetemi kapcsolata a Vegyész-mérnöki Karunk volt. A legkevesebb egyetemi kapcsolat alapján állást találó a Gazdaság- és Társadalomtudományi Karunk volt, akik viszont az állásbörzéken tartottak. Kiemelkedő, hogy ezen a karon a személyzeti tanácsadó cégek is hódítottak (11,20 %), míg más karoknál az elhelyezkedés ezen módszere szinte teljesen ismeretlen.

Az egyéb kategóriában adott válaszokat két fő csoportra oszthatjuk. Az első csoportot a megadott kategóriák valamelyikébe tartozó (pl.: család segítségével, levelezési lista hirdetései) válaszok alkotják, a másikat az egyéni erőfeszítések jellemzik (pl. telefonkönyvből kiválasztott cégeknél történő érdeklődés).

Hogyan helyezkedett el?	KAROK								
	ÉÍŐ	ÉS	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Ismerősök segítségével	38,48	52,44	31,88	36,45	11,48	100	38,38	34,00	35,05
Egyetemi kapcsolat alapján	17,96	15,85	13,87	4,69	17,72	0	21,48	10,18	14,37
Újsághirdetés alapján	17,92	4,73	19,01	11,20	20,85	0	21,48	5,82	13,25
Állásbörzék segítségével	0	4,73	7,72	20,57	12,49	0	5,28	16,00	9,72
Online állásközvetítő site-ok, hirdetések alapján	7,71	3,20	10,29	11,20	3,12	0	0	13,64	8,06
Tanulmányi szerződés alapján	7,69	0	2,57	0	15,61	0	0	5,82	4,74
Személyzeti tanácsadó cégek segítségével	0	0	9,51	11,20	3,12	0	5,28	1,45	3,57
Munkaügyi központ, kirendeltség segítségével	0	0	5,15	0	0	0	0	1,45	1,22
Egyéb	10,24	19,05	0	4,69	15,61	0	8,10	11,64	10,02

24. táblázat: Az elhelyezkedés módja, karonként [%]

A frissen végzeteknek szembe kell nézni azzal is, hogy az állás megtalálásának ideje a korábbi évekhez képest jelentősen elhúzódott. Felmérésünk szerint a hallgatók átlagosan 2,42 hónapon keresztül kerestek állást. 1-2 héten belül mindössze 45,55 % tudott elhelyezkedni, 10 % pedig 6 hónapon belül sem tudott. Az álláshoz jutás idejét tekintve különösen rossz a helyzet a Gépészmérnöki, illetve a Villamosmérnöki és Informatikai Kar végzettségi esetén, ahol 17 % illetve 13 % a 6 hónapon túl helyezkedők aránya.

Az elhelyezkedéshez a végzettek 72,40 %-a nem kapott segítséget az egyetemtól. A legnagyobb arányban a Közlekedésmérnöki Kar (32,41 %), a legkisebb arányban a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar (9,38 %) végzettségi kaptak segítséget. A végzettek 71,81 %-a szükségesnek tartotta (volna), hogy az elhelyezkedéssel kapcsolatban valamilyen segítségben részesüljön. A legkevésbé az Építésmérnöki és az Építőmérnöki Kar végzettségi tartották szükségesnek a segítséget (54,26 illetve 67,56 %). Náluk egyébként magas az ismerősökön

keresztül történő elhelyezkedés. Az elvárt segítségeket és azok arányait a 25. táblázat tartalmazza.

Segítség formája	Arány
Állásközvetítés	25,32
Céglőadások	18,59
Egyéni karriertervezés	11,89
Segítő kiadványok	10,88
Felkészítés interjúra	10,08
Személyiségfejlesztő tréning	8,67
Próbainterjú	7,75
Motivációs levél frás	4,75
Egyéb	2,07

25. táblázat: Az elvárt segítségék [%]

6.2 A jelenleg betöltött munkahely

6.2.1 Mobilitás

A végzeteket foglalkoztató cégek telephelyét vizsgálva (26. táblázat) megállapítottuk, hogy a korábbi években kialakult arányok egyetemi szinten nem változtak, talán csak annyiban, hogy a budapesti telephelyek csekély mértékű (2-3 %) csökkenését a külföldi munkahelyek hasonló mértékű növekedése ellensúlyozza.

A kari bontásban ismét ki kell emelni a Villamosmérnöki és Informatikai Karon végzeteket. Az 1998-ban végzeteknek még 91 %-a budapesti telephelyű cégnél helyezkedett el, az arány az évek során folyamatosan csökkent, a 2001-ban végzeteknél az arány 81 % volt, és jelenleg már csak 69,72 %. Főváros centrikusság legkevésbé a Gépészmérnöki és a Közlekedésmérnöki Karon végzeteket foglalkoztató cégekre jellemző.

Cég telephelye	KAROK								
	ÉÍÓ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Budapest	66,68	77,84	56,83	68,23	55,91	100	89,35	69,72	69,62
Megyei jogú város	23,1	11,08	14,65	4,69	29,39	0	2,75	12,48	13,96
Város	5,12	6,94	19,01	27,08	5,88	0	2,75	15,14	11,48
Község	2,55	0	9,51	0	2,94	0	5,15	1,33	3,08
Külföld	2,55	4,14	0	0	5,88	0	0	1,33	1,86

26. táblázat: A végzeteket alkalmazó vállalatok telephelye, karonként [%]

A végzetek 72,19 %-a dolgozik lakhelyén, amely megfelel a tavalyi felmérés eredményeinek. Az ingázás leginkább a Gazdaság- és Társadalomtudományi Karon végzetekre jellemző, 42,97 %-uk ingázó. A válaszadók átlagosan naponta 57 percet töltöttek a munkahely és a lakhely közötti utazással. A végzeteknek több, mint a fele elköltözne, ha ezt cége vagy munkája megkívánná. Egyetemi szinten elmondhatjuk tehát, hogy végzettjeink mobilisak, ugyanakkor a karonkénti adatok vizsgálata (27. táblázat) érdekes eredményt mutat. Az építőiparhoz kapcsolódó végzettségeknél a mobilitási hajlandóság jóval kisebb, mint a többiekénél. Ez valószínűleg összefüggésben van azzal, hogy az építőipar eleve nagyobb mobilitást kíván dolgozóitól, és akik ezt napi szinten tapasztalják, nem szeretnék tovább fokozni.

Elköltőzne	KAROK								
	ÉÍÓ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Igen	28,20	31,91	62,93	61,75	74,50	0	52,90	67,12	55,50
Nem	71,80	68,09	37,07	38,25	25,50	100	47,10	32,88	44,50

27. táblázat: Végzettek költözési hajlandósága, karonként [%]

6.2.2 Méret, cégforma, tulajdonosi szerkezet

A végzeteket alkalmazó vállalatok méretei a 28. táblázatban találhatóak. Egyetemi szinten az elmúlt évekhez képest 6 %-kal nagyobb lett a kis cégek (0-20 főt alkalmazó) aránya. Ez a növekedés szinte teljes egészében a 101-500 fő alkalmazotti létszámú cégek arányának rovására történt. Köztudott, hogy az építész szakma cégei nagyrészt kis méretűek, ezért nem meglepő az, hogy az Építésmérnöki Karon végzettek döntő többsége kis vállalkozásoknál kap munkalehetőséget. Ki kell emelni egyúttal azt is, hogy növekszik a kis cégeknél dolgozók aránya (idén tapasztalt arány a tavalyi felmérés eredményénél 12 %-kal nagyobb). A jelenség véleményünk szerint összefügg a munkaerő-piaci státuszról leírtakkal. Szintén ki kell emelni a Közlekedésmérnöki Kar, valamint a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar diplomáit, akik főként nagyvállalatokhoz mentek dolgozni. A Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar volt hallgatói esetén kijelentésünket bővíthetjük: a végzetek döntő többsége multinacionális nagyvállalatnál dolgozik. A Közlekedésmérnöki Kar esetén a nagyvállalatoknak csak egy része multinacionális, másik része állami tulajdonú, valószínűleg ezek a mindenki által jól ismert közlekedési vállalatok (MÁV, BKV, Volán stb.).

A vállalat mérete	KAROK								
	ÉÍÓ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
0-20 fő	32,48	68,09	37,84	4,69	5,88	0	30,07	22,09	29,91
21-50 fő	22,50	12,55	6,76	4,69	11,76	100	19,57	13,49	13,80
51-100 fő	5,01	4,14	10,03	15,89	11,76	0	11,23	10,79	9,50
101-500 fő	27,50	11,08	13,52	33,59	19,62	0	8,70	18,56	17,78
500- fő felett	12,51	4,14	31,85	41,14	50,98	0	30,43	35,07	29,01

28 táblázat: Végzeteket alkalmazó cégek méretei, karonként [%]

A végzeteket alkalmazó cégek cégforma szerinti vizsgálata egyetemi szinten a tavalyihoz képest nem hozott lényeges változást. Továbbra is elsősorú a jogi személyiséggel rendelkező (Kft., Rt. stb.) cégek aránya. A kari változások közül az építésmérnököknél tapasztaltakat kell kiemelni: 8 %-kal csökkent a jogi személyiséggel rendelkező cégek aránya, és 9 %-kal nőtt a jogi személyiséggel nem rendelkező cégek aránya. Véleményünk szerint ez (is) összefügg a munkaerő-piaci státuszról leírtakkal.

Cégforma	KAROK								
	ÉÍÓ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Jogi személyiség	82,07	79,72	94,72	79,42	82,82	100	63,63	85,89	82,62
Jogi személyiség nélküli	2,55	9,25	5,28	11,20	0	0	0	2,89	3,71
Közszféra	15,38	11,03	0	9,38	17,18	0	30,44	11,22	12,94
Civil szféra	0	0	0	0	0	0	5,93	0	0,73

29. táblázat: Végzettek alkalmazó cégek cégformái, karonként [%]

A végzeteket alkalmazó jogi személyiséggel rendelkező cégeket a tulajdonosi szerkezet szerint tovább vizsgáltuk, ami a 30. táblázatban található meg. Figyelemre méltó – és a korábban leírtaknak megfelelő –, hogy az építésmérnökök döntő részben saját vagy családi tulajdonú kis cégeknél helyezkednek el. Meglepő ugyanakkor, hogy az építésmérnökök is igen nagy arányban helyezkednek el ilyen cégeknél, a tavalyi értékhez képest ez több, mint 20 %-os növekedés. Ahogyan korábban írtuk a műszaki menedzserek legnagyobb része multinacionális cégeknél kezdi szakmai pályafutását. A tavalyi adatokhoz képest 30 %-kal nőtt a multinacionális

vállalatnál dolgozó villamosmérnökök és informatikusok aránya.

Tulajdonosi szerkezet	KAROK								
	ÉÍŐ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
Saját/családi	54,18	78,99	44,49	11,80	21,54	100	46,55	19,30	35,52
Állami	16,65	0	3,78	5,90	29,13	0	12,22	8,77	10,58
Multinacionális	20,85	21,01	51,73	76,40	37,95	0	23,67	57,89	44,61
Egyéb	8,32	0	0	5,90	11,38	0	17,56	14,04	9,29

30. táblázat: Végzeteket alkalmazó egyes cégek tulajdonosi szerkezete, karonként [%]

A válaszadók 63,23 %-a dolgozik első munkahelyén (31. táblázat), ami a korábbi évekhez képest 5 %-os csökkenést jelent. Nőtt azok száma, akik a második munkahelyükön dolgoznak, ugyanakkor lényegében nem változott azok aránya, akik a harmadik vagy további munkahelyen dolgoznak.

Hányadik munkahely	A végzés időpontja				
	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.
1.	78	68	69	69	63
2.	18	25	27	23	30
3. vagy több	4	7	4	8	7

31. táblázat: Munkahelyek száma a végzés után 1,5 évvel, végzési év szerint [%]

Az állás változtatások valószínű indoka továbbra is a kedvezőbb jövedelem. A legalább egyszer munkahelyet váltók jövedelme magasabb az első munkahelyükön dolgozó társaikénál, a harmadik munkahelyen dolgozók jövedelme magasabb a második munkahelyen dolgozó társaikénál. A fluktuációt befolyásolja a szakmában elérhető jövedelmek szórása és a rendelkezésre álló álláshelyek száma is.

Hányadik munkahely	KAROK								
	ÉÍŐ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
1.	60,01	52,09	77,21	54,92	79,42	0	70,07	56,08	63,24
2.	37,48	40,67	22,79	45,08	11,76	100	29,93	29,28	30,09
3.	2,51	2,92	0	0	5,88	0	0	6,65	3,36
több	0	4,32	0	0	2,94	0	0	7,99	3,31

32. táblázat: Munkahelyek száma 2004. februárjában, karonként [%]

A cég telephelye szerint vizsgálva, a budapesti cégek alkalmazottai töltötték be a legtöbb állást (1,52), ami összhangban van a munkaerőpiac kínálati oldalán tapasztaltakkal.

6.2.3 A munka szakmaisága

A végzetek 73,91 %-a dolgozott szakmájában (32. táblázat), ami a korábbi évek adatait nem éri el. Csak az 1998-ban végzett évfolyamnál tapasztaltunk ettől alacsonyabb értéket. Nőtt azok aránya, akik nem, és azok aránya is, akik csak részben dolgoznak szakmájukban.

Szakmájában dolgozott	A végzés időpontja				
	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.
Igen	71	76	73	76	74
Nem	5	5	9	7	8
Részben	24	19	18	17	18

33. táblázat: Szakmájában dolgozók a végzés után 1,5 évvel, végzési év szerint [%]

A képzés felhasználhatóságára vonatkozó válaszok összefüggenek azzal, hogy valaki a szakmájában dolgozott vagy sem, ami a válaszok következetességére utal.

A betöltött munkakörök tekintetében (34. táblázat) az előző évekhez képest változásokat tapasztaltunk, ami részben a kérdőív egyértelművé tételének is köszönhető. Az előző évek 49-56 %-os értékeihez képest 42,23 %-ra esett vissza azok aránya, akik tervező, fejlesztő munkakörben dolgoznak. Meglepő eltéréseket tapasztaltunk a nemek szerinti bontásban is. A nők nagyobb aránya vesz részt tervező, fejlesztő munkakörben, ugyanakkor egyiküket sem foglalkoztatják közgazdasági munkakörben.

Az egyéb kategória évek óta magas, a válaszadók közel 50 egyéb munkakört jelöltek meg. Ezek egy része szakmát, végzettséget, másik része munkajogi kapcsolatot (pl. közalkalmazott) vagy a belső hierarchiában betöltött szerepet (pl. csoportvezető) ír le. Ezt a munkakör-meghatározási zavart valószínűleg fokozta a felkínált kategóriák átfedése.

Munkakör	Férfi	Nő	Együtt
Tervező, fejlesztő	40,15	50,62	42,23
Kivitelező, gyártó, üzemeltető	25,55	6,99	21,84
Közgazdasági, pénzügyi	1,79	0	1,44
Kereskedelmi, üzletkötői	8,33	6,06	7,88
Egyéb	24,18	36,33	26,61

34. táblázat: A végzetek munkaköre, nemenként [%]

A munkakörök 35. táblázatban található, karonkénti vizsgálata is figyelmeztet arra, hogy egy kar kivételével a végzetek döntően nem tervező, fejlesztő munkakörben dolgoznak. A Vegyész-mérnöki Kar esetén ez az érték igen alacsony, mindössze 23,76 %, ugyanakkor a közelebről nem elemezhető egyéb kategória 44,06 %.

Munkakör	KAROK								Együtt
	ÉÍÓ	ÉS	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	
Tervező, fejlesztő	44,72	67,39	43,61	0	40,19	0	23,76	47,59	42,23
Kivitelező, gyártó, üzemeltető	31,64	14,65	25,53	4,92	23,51	0	17,62	22,81	21,84
Közgazdasági, pénzügyi	0	0	0	11,75	2,94	0	0	1,43	1,44
Kereskedelmi, üzletkötői	0	0	11,21	28,41	8,82	0	14,56	5,7	7,88
Egyéb	23,64	17,96	19,65	54,92	24,54	100	44,06	22,47	26,61

35. táblázat: Végzetek munkaköre, karonként [%]

A tervező, fejlesztő munkakörök legnagyobb arányban (kb. 47 %) a budapesti telephelyű cégeknél találhatók.

A korábbi éveknek megfelelően rákérdeztünk arra is, hogy a végzetek vezető vagy nem vezető beosztásban dolgoznak-e. Összességében (36. táblázat) a tavalyi adatoknak megfelelő eredmény született, ugyanakkor ki kell emelni, hogy a nők mintegy 10 %-kal kisebb arányban töltenek be vezető pozíciókat. Ez sajnos tükrözi országunk társadalmi, munkapiaci szokásait. A nemek szerinti vizsgálat mellett ki kell emelni, hogy az átlagtól eltérően jelentősen kisebb arányban töltenek be vezető pozíciót a Építészmérnöki, valamint a Villamosmérnöki és Informatikai Karon végzetek (3,48 illetve 8,56 %). A vezető pozíciókat jellemzően 500 fő feletti alkalmazotti létszámmal rendelkező vállalatoknál, illetve a nagyon kis (0-20 fő alkalmazottal rendelkező nem jogi személy) cégeknél töltenek be a végzetek. Jellemző, hogy az állami tulajdonú cégeknél a vezető munkakört betöltők aránya több, mint 10 %-kal kevesebb, mint a multinacionális vállalatoknál, azaz az állami vállalatoknál sokkal lassabb volt az előrelépés.

Beosztás	Férfi	Nő	Együtt
Nem vezető	84,77	94,48	86,81
Vezető	15,23	5,52	13,19

36. táblázat: Végzettek vezető beosztása, nemenként [%]

Az előrelépési lehetőségekre külön is rákérdeztünk. A végzettek 44,71 %-ának, saját bevallása szerint, 1-2 éven belül lesz lehetősége valamilyen előrelépésre. Az előrelépést prognosztizálók tekintetében is nagy (8 %) eltérés van a nők és a férfiak között. Az eredmények alapján több, mint 20 %-kal jobb valakinek az esélye az előrelépésre, ha már vezetői munkakörben dolgozik.

A munkahellyel való elégedettség összességében a tavalyi adatoknak megfelelően alakult: a végzettek 75 %-a elégedett, 25 %-a nem elégedett munkahelyével. Ki kell emelni ugyanakkor, hogy karonként (és szakonként) nagy változásokat tapasztaltunk, az elégedettség csökkenése és növekedése egyes karoknál elérte a 20 %-ot.

A mellékállások száma a végzettek körében kis mértékben csökkent. A válaszadók 16,32 %-ának volt mellékállása, míg ez az érték tavaly 19 % volt. Különösen magas a mellékállást vállalók aránya az Építészmérnöki Karon (35,31 %), ami valószínűleg munkájuk jellegére és a velük szemben támasztott munkaidő követelményekre vezethető vissza.

6.3 Nyelvismeret

Az idén rákérdeztünk a végzettek nyelvismeretére is. A felmérés pillanatában az egy főre jutó nyelvizsgák (alap, közép, felső) száma 1,59 volt. Érdekeséggéppen megemlítendő, hogy a 2003-ban az egyetemünkre felvett hallgatók között, ugyanez a mutató 0,97 volt [11]. A végzettek legnagyobb része angol nyelvtudással rendelkezik: 89,89 %-uk beszéli ezt az idegen nyelvet. A német nyelvtudás a válaszadók 51,84 %-ra jellemző. A többi idegen nyelv aránya már nem éri el a 10 %-ot. Érdemes megemlíteni, hogy a válaszadók 32,48 %-a két, míg 4,55 %-a legalább három nyelven beszél.

A nyelvizsgák szintenkénti megoszlását tartalmazó adatok a 37. táblázatban, a nyelv használatának nyelvenkénti megoszlása a 38. táblázatban található meg.

Nyelv	Angol	Német	Francia	Egyéb
Alapfokú	6,85	20,99	34,39	49,60
Középfokú	83,63	71,46	33,60	35,86
Felsőfokú	9,52	7,55	32,01	14,54

37. táblázat: A nyelvizsgák szintenkénti megoszlása [%]

A különböző szinteket tekintve a középfokú nyelvizsgák aránya 74,59 %, a felsőfokúé 10,14 %, az alapfokú vizsgák aránya pedig 15,27 % volt.

Nyelv	Angol	Német	Francia	Egyéb
Használja	77,50	39,81	24,29	23,48
Nem használja	22,50	60,19	75,71	76,52

38. táblázat: Az idegen nyelv használata [%]

A táblázatok alapján megállapítható, hogy – az elvárásoknak megfelelően - mind a nyelvizsgák száma, mind a használati mutató szerinti sorrendben magasban az angol nyelv vezet.

6.4 Jövedelmi viszonyok

A jövedelmi adatok vizsgálatánál csak a munkaviszonyban, megbízási szerződéssel foglalkoztatottak és a vállalkozók adatait elemeztük. A jövedelemmel nem vagy csak részben rendelkezők torzítottak volna megállapításainkat. A kérdőívben rákérdeztünk a 2003. évi bruttó keresetre, a 2004. február havi bruttó átlagkeresetre, és az egyéb pénzbeli és természetbeni juttatásokra. A kapott értékeket a 39. táblázatban mutatjuk be. A táblázatban az egyéb juttatások átlaga csak azon adatok átlaga, ahol az egyéb juttatásról a kitöltő nyilatkozott, és az nem nulla érték volt.

		KAROK								
		ÉÍÓ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
2004. februári kereset	Átlag	188.476	182.835	196.356	252.026	273.587	n.a.	239.521	282.283	235.267
	Szórás	62.850	93.839	76.011	105.971	184.650	n.a.	132.771	159.868	134.884
2003. év 1 havi bruttó átlagkereset	Átlag	177.407	153.605	192.669	244.589	263.595	n.a.	203.896	260.515	218.807
	Szórás	49.406	72.601	77.220	109.051	166.669	n.a.	90.775	145.712	121.031
2003. év 1 havi egyéb juttatások	Átlag	40.073	44.736	42.496	16.216	48.804	3500	25.199	32.065	35.772
	Szórás	53.684	53.490	48.312	11.901	75.824	0	25.649	48.981	50.951
2003. év 1 havi átlagjövedelem	Átlag	197.076	191.554	193.632	258.675	274.692	n.a.	205.576	272.969	232.211
	Szórás	80.243	89.855	110.541	119.262	196.618	n.a.	96.632	162.82	138.685

39. táblázat: A végzetek jövedelmi viszonyai, karonként [Ft]

Tavalyi felmérésünkben a kezdő fizetések reálértékének stagnálásáról számoltunk be. A korábbi évek dinamikus növekedése után idén sajnos nominálbér csökkenésről kell számot adnunk. A 2001-ben végzett évfolyam havi átlagjövedelme 2002-ben 246.000 Ft volt, míg a 2002-ben végzetek esetén, a 2003-as évben ez már mindössze 232.211 Ft. Ez, figyelembe véve a 4,7 %-os inflációt [12] kb. 25.000 Ft-os reálbér csökkenéssel egyenlő. Ugyanakkor ki kell emelni, hogy a szellemi foglalkozásúaknál (havi bruttó átlagkereset: 193.274 Ft) [13] még így is kedvezőbb jövedelmi helyzetben vannak végzett hallgatóink.

A 2003. évi átlagjövedelem változását tekintve a karok nagyon vegyes képet mutatnak. Szembetűnő, hogy az előző évektől eltérően nem a Villamosmérnöki és Informatikai Karon végzetek jövedelme a legnagyobb, hanem a közlekedésmérnököké, bár a villamosmérnökök, informatikusok továbbra is ott vannak az élmezőnyben. Ez összefüggésben lehet azzal, hogy az IT szektor telítődött, és nincs meg a korábbi években tapasztalt erős munkiaci kereslet, bár a 2004. februári adatok arról tanúskodnak, hogy a kereseteket tekintve a vezető pozíciót a villamosmérnökök és informatikusok vissza fogják venni.

Összehasonlítva a férfiak és a nők átlagkeresetét, megállapítható, hogy egy nő, férfi kollégája keresetének átlagosan mindössze 80 %-át keresi, ráadásul a nőkre vonatkozó jövedelem szórása férfi kollégáikénak 40 %-a, ami arra enged következtetni, hogy a nők jövedelme szinte minden esetben biztosan jóval alacsonyabb, mint férfi társaiké. Ezt a megállapítást az ÁFSZ statisztikája [14] is igazolja. Ezekből levonható az a következtetés, hogy a nőknek kevésbé van lehetőségük férfi társaikéhoz hasonló karrier befutására; a munkáltatók, ezt már jó előre – a munkaviszony első másfél évében – rögzítik a jövedelmi viszonyokban (is).

A szórás és az átlagérték mellett értékes információval szolgálhat a keresetek eloszlása. A jövedelemcsoportok szerinti vizsgálat (40. táblázat) alapján megállapítható, hogy a végzetek 11,13 %-a keres 100.000 forint alatt, ami sajnos 3 %-kal magasabb a tavalyi értéknél. A jellemző kereset 150-250.000 forint, de a felmérték 2,67 %-a 500.000 forintnál is több jövedelemre tett szert. A keresetek eloszlása karonként is nagyon eltérő képet mutat: míg az építésmérnökök egynegyede a legalacsonyabb sávba esik, addig a közlekedésmérnökök és a műszaki menedzserek között senki nem esik ebbe a sávba.

2003. év 1 havi bruttó átlagkereset	KAROK								
	ÉÍÓ	ÉSZ	GÉK	GTK	KSK	TTK	VEK	VIK	Együtt
100 ezer forint alatt	9,40	22,22	16,61	0	0	n.a.	15,07	8,97	11,13
101-150 ezer forint	18,78	15,60	19,49	29,34	17,78	n.a.	11,56	5,38	13,45
151-200 ezer forint	40,60	35,47	16,61	8,65	29,02	n.a.	23,62	21,09	25,64
201-250 ezer forint	28,11	15,60	22,38	20,67	19,35	n.a.	27,14	28,70	24,89
251-300 ezer forint	3,11	11,11	20,76	20,67	9,67	n.a.	15,07	10,76	11,83
301-400 ezer forint	0	0	4,15	0	14,51	n.a.	0	12,55	6,06
401-500 ezer forint	0	0	0	20,67	0	n.a.	7,54	7,17	4,33
500 ezer forint fölött	0	0	0	0	9,67	n.a.	0	5,38	2,67

40. táblázat: 2003-ban 1 havi bruttó keresetek megoszlása, karonként [%]

Megvizsgáltuk a munka szakmaisága és a keresetek közti összefüggést. Tapasztalataink szerint annál többet keres valaki, minél inkább eredeti szakmájával foglalkozik. A különbségek igen szignifikánsak. A részben szakmai munkát végzők mindössze 80 %-át keresik a szakmai munkát végzők keresetének, a nem szakmai munkát végzők pedig mindössze 75 %-át a részben szakmai munkát végzőknek. A munkakörök szerinti kereseteket a 41. táblázat tartalmazza.

	Tervező, fejlesztő	Kivitelező, gyártó, üzemeltető	Közgazdasági, pénzügyi	Kereskedelmi, üzletkötői	Egyéb
Átlag	215.632	233.433	218.462	199.661	230.824
Szórás	100.357	132.802	8.140	98.738	152.793

41. táblázat: A felmérték átlagkeresete, munkakörönként [Ft]

A táblázatból kitűnik, hogy a kivitelezéssel, üzemeltetéssel foglalkozók keresnek a legjobban, ami az előző évekhez képest nagy változás.

A várakozásoknak megfelelően a vezető beosztásban dolgozók keresete nagyobb, mint a nem vezetőké. A vezetők átlagosan 66.000 Ft-tal többet keresnek nem vezető társaiknál, ugyanakkor jövedelmük szórása több mint másfélszer akkora.

A mellékállással rendelkezők jövedelme a mellékállással nem rendelkezőkének mindössze 73 %-a, ami arra enged következtetni, hogy azok keresnek mellékállást, akik jövedelme alacsony.

A munkahelyével elégedettek jövedelme minimálisan (kb. 10.000 Ft-tal) nagyobb elégedetlen társaikénál. Hasonlót tapasztaltunk a kínálózó perspektívára adott válaszok és a keresetek összehasonlításakor: akinek a jövőben több lehetősége lesz, az minimálisan többet is keres társainál.

	Budapest	Megyei jogú város	Egyéb város	Község	Külföld
Átlag	218.169	182.650	240.399	251.973	513.944
Szórás	119.153	79.795	120.295	50.976	317.924

42. táblázat: A felmérték átlagkeresete, a cégek telephelye szerint [Ft]

A cégek telephelye szerint vizsgálva (42. táblázat) a kereseti adatokat megállapíthatjuk, hogy a külföldön dolgozó végzettek keresnek a legtöbbet, őket követik a nem megyei jogú városban dolgozók.

7.

Irodalomjegyzék

7. Irodalomjegyzék

- [1] Kövesi János, Bóta Gábor, Szabó Tibor: Managing and Organising the Quality Management System of Engineering Education; IDEAS for better education & training for engineer, No. 9, pp. 31-37, 2002.
- [2] Hajdú Csongor, Dr. Molnár Szabolcs, Tóth Sándor: A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem friss diplomásainak elhelyezkedési esélyei, Felmérés a 2001-ben végzetek körében; Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Diákközpont, 2003.
- [3] Hajdú Csongor, Dr. Molnár Szabolcs, Tolonics István: A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem friss diplomásainak elhelyezkedési esélyei, Felmérés a 2000-ben végzetek körében; Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Diákközpont, 2002.
- [4] Molnár Szabolcs, Szabó Imre, Szabó Tibor, Wintermantel Zsolt: A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem friss diplomásainak elhelyezkedési esélyei, Felmérés a 1999-ben végzetek körében; Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Diákközpont, 2001.
- [5] Molnár Szabolcs, Szabó Imre, Szabó Tibor, Wintermantel Zsolt: A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem friss diplomásainak elhelyezkedési esélyei, Felmérés a 1998-ban végzetek körében; Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Diákközpont, 2000.
- [6] Galuska János, Molnár Szabolcs, Szabó Imre, Szabó Tibor, Wintermantel Zsolt: A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem friss diplomásainak elhelyezkedési esélyei, Felmérés a 1997-ben végzetek körében; Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Diákközpont, 1999.
- [7] Besenyei Roland, Csécsiné Mária Emőke, Kotán Attila, Kozma-Lukács Judit, Dr. Könyves Tóth Kálmán, Statisztikai Tájékoztató Felsőoktatás 2001/2002; Oktatási Minisztérium Közgazdasági Főosztály Statisztikai Osztály, 2002.
- [8] Besenyei Roland, Csécsiné Mária Emőke, Kotán Attila, Kozma-Lukács Judit, Dr. Könyves Tóth Kálmán, Statisztikai Tájékoztató Felsőoktatás 2002/2003; Oktatási Minisztérium Közgazdasági Főosztály Statisztikai Osztály, 2003.
- [9] Váradi Leventéné: A foglalkoztatottak és a munkanélküliek száma és megoszlása legmagasabb iskolai végzettség szerint; Központi Statisztikai Hivatal, 2003.
- [10] Munkaerő-piaci információk 2004. június; Állami Foglalkoztatási Szolgálat, 2004.
- [11] Farkas Gyula, Fortuna Zoltán, Laczkó Gábor, Nagy Roland, Paráda Gábor: Felmérés a BME-re 2003-ban felvett hallgatók pályaválasztásáról és szociális helyzetéről; Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Diákközpont, 2004.
- [12] Fogyasztói árindex; Központi Statisztikai Hivatal, 2004.
- [13] Cserni Klára: A teljes munkaidőben foglalkoztatottak havi bruttó átlagkeresetének alakulása a nemzetgazdaságban, 2003. január-december; Központi Statisztikai Hivatal, 2004.
- [14] Foglalkozásonkénti alpbér- és kereset átlagok korcsoportonként, a nemzetgazdaságban; Állami Foglalkoztatási Szolgálat, 2004.

8.

Mellékletek

8.1 EGYETEMI ÉS KARI STATISZTIKÁK

ISCED területek*		Végzetek száma országosan		Végzettség	Végzetek száma***	
Fő	AI	Főisk.	Egyet.		BME	Orsz.
Művészetek						
Formatervezés			135	okl. ipari termék- és formatervező	22	22
Társadalomtudományok						
Közgazdaságtan			1789**	okl. közgazdász gazdálkodási szakon ¹	0	1658**
Üzleti élet és irányítás						
Management és igazgatás		7720	1257	okl. műszaki menedzser ²	65	182
Fizika tudományok						
Fizika			87	okl. mérnök-fizkus	26	26
Matematika és statisztika						
Matematika			75	okl. matematikus ³	10	58
Számítógéptudomány						
Számítógéptudomány		120	503	okl. mérnök-informatikus ⁴	153	306
Mérnöki tudományok						
Mechanika és fémmunka		934	478	gépészmérnök (f) ⁵ okl. gépészmérnök ⁶	44 231	677 303
Energetika és villamosságtan		17		energetikai mérnök (f)	17	17
Elektronika és automatizálás		691	295	okl. villamosmérnök	295	295
Vegyipar		4	164	okl. biomérnök okl. vegyész mérnök ⁷	61 60	61 98
Járművek		262	95	okl. közlekedésmérnök	95	95
Építészet és építéstudomány						
Építészet és városstervezés		391	260	okl. építészmérnök	198	198
Építőmérnöki és építéstudomány		233	180	okl. építőmérnök okl. földmérő és térinformatikai mérnök	153 27	153 27
Egészségügy						
Diagnosztika és kezelési technológia		84	75	okl. orvosi biológia mérnök	75	75
Környezetvédelem						
Környezetvédelmi technológia		187**	197**	okl. környezetmérnök ⁸	0	114**
Összesen:		10456	3604		1532	2593

*: a duplikátumoktól megtisztítva
 **: az oszlopösszesen nem tartalmazza
 ***: tartalmazza a külföldi állampolgárok számát is
 1: BKÁE-GTK (N: 495, E: 87, L: 21); DE-KTK (N: 100); ME-GTK (N: 214, L: 63); NYME-KTK (N: 95, L: 151);
 PTE-KTK (N: 187); SZE-JGK (N: 53); SZTE-GTK (N: 112, L: 80)
 2: ME-GÉK (N: 38); VE-MK (N: 79)
 3: DE-TTK (N: 19); ELTE-TTK (N: 18); SZTE-TTK (N: 11)
 4: ME-GÉK (N: 59, L: 36); VE-MK (N: 58)
 5: A *teljesség igénye nélkül*: BMF-BGK (N: 58, L: 27); ME-GÉK (N: 58, L: 89); PTE-PMMFK (N: 44, L: 50); VE-MK (N: 28);
 6: ME-GÉK (N: 72)
 7: VE-MK (N: 38)
 8: ME-MFK (N: 24); NYME-EMK (N: 16); VE-MK (N: 74)

m1. táblázat: Végzetek száma a BME-t érintő ISCED területek szerint, minden képzési formában, 2002-ben

Jelmagyarázat:

BKÁE-GTK:	Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem Gazdálkodástudományi Kar
BMF-BGK:	Budapesti Műszaki Főiskola Bánki Donát Gépészmérnöki Főiskolai Kar
DE-KTK:	Debreceni Egyetem Közgazdaságtudományi Kar
DE-TTK:	Debreceni Egyetem Természettudományi Kar
ELTE-TTK:	Eötvös Lóránd Tudományegyetem Természettudományi Kar
ME-GÉK:	Miskolci Egyetem Gépészmérnöki Kar
ME-GTK:	Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar
ME-MFK:	Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar
NYME-EMK:	Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar
NYME-KTK:	Nyugat-Magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar
PTE-KTK:	Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar
PTE-PMMFK:	Pécsi Tudományegyetem Pollack Mihály Műszaki Főiskolai Kar
SZE-JGK:	Széchenyi István Egyetem Jog- és Gazdaságtudományi Kar
SZTE-GTK:	Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar
SZTE-TTK:	Szegedi Tudományegyetem Természettudományi Kar
VE-MK:	Veszprémi Egyetem Mérnöki Kar

N: Nappali tagozat
L: Levelező tagozat
E: Esti tagozat

8.2 KÉRDŐÍV

Tisztelt Válaszó!

Köszönjük, hogy ezen kérdőív kitöltésével segíti munkánkat! Kérjük, hogy – a feladó feltüntetése nélkül az anonimitás biztosításának érdekében – a kitöltött kérdőívet a borítékban található díjmentes válaszborítékban küldje vissza részünkre.

Kérjük, hogy a kitöltés során a több alternatívát felkináló kérdések esetében az Önre leginkább jellemző vagy az Ön által leginkább jellemzőnek tartott **egy választ** jelölje be az alternatíva előtti négyzet beikszelésével. (Ez alól a 7. és 23. pontok jelentenek kivételt, ahol több alternatíva is megjelölhető.)

I. Család

1. A válaszadó neme:	☐ férfi	☐ nő
2. Szülei lakóhelye:	☐ Budapest ☐ megyei jogú város	☐ egyéb város ☐ község
3. Jelenlegi lakóhelye:	☐ Budapest ☐ megyei jogú város	☐ egyéb város ☐ község
4. Van-e saját (önkormányzati, vagy személyi tulajdonú) lakása:	☐ van ☐ nincs	
	Ha nincs lakása:	
	☐ a szülőivel lakik	
	☐ a rokonainál lakik	
	☐ albérletben lakik	
	☐ egyéb jogcímen lakik (kérjük, nevezze meg):	
5. Van-e házastársa, vagy élettársa?	☐ van	☐ nincs
6. Van-e gyermeke?	☐ igen, fő	☐ nincs
7. Kérjük, a tanulmányai teljes idejére vonatkoztatva becsülje meg, miből finanszírozta egyetemi tanulmányait! (Itt több pont is bejelölhető, összesen 100 %!) Az egyes kategóriákban X-szel jelölje, azokat a támogatási formákat, amelyeket igénybe vette, felhasználta tanulmányainak finanszírozásához.		
Családi támogatás:%	
Állami támogatás:%	Állami támogatás kategóriában
		☐ tanulmányi ösztöndíj
		☐ rendszeres szociális támogatás
		☐ lakhatási támogatás
		☐ köztársasági ösztöndíj
		☐ Bursa Hungarica ösztöndíj
		☐ Esélyt a Tanulásra Közalapítv. ösztöndíja
Munkajövedelem:%	
Diákhitel:%	
Egyéb támogatás:%	Egyéb támogatás kategóriában
		☐ vállalat ösztöndíj / tanulmányi szerződés
		☐ egyéb (kérjük, nevezze meg):

17. Ha igen, milyen formában képzeli el? Kérjük, a legfontosabbat jelölje meg!

posztgraduális (újabb egyetemi, főiskolai diplomára irányuló képzés)

tanfolyam

vállalati képzések (workshop, előadás, tréning stb.)

önképzés

egyéb (kérjük, nevezze meg):

18. Tartalmát tekintve továbbképzésének jellege inkább:

mérnöki

közgazdasági, jogi, illetve menedzsment ismeretek

egyéb (kérjük, nevezze meg):

III. Munkahely (2003. december 31-én)⁴

19. Státusza (2003. december 31-én): munkaviszonyban foglalkoztatott nappali tagozatos hallgató¹

megbízási szerződéssel fogl. munkanélküli²

vállalkozó³ egyéb:

doktorandusz a(z) Egyetemen¹

20. Hogyan helyezkedett el?

ismerősök segítségével

újsághirdetés alapján

egyetemi kapcsolat alapján

állásbörzék segítségével

online állásközvetítő site-ok, hirdetések alapján

személyzeti tanácsadó cégek segítségével

tanulmányi szerződés alapján

munkaügyi központ, kirendeltség segítségével

egyéb úton (kérjük, nevezze meg):

21. Hány hónap telt el az államvizsgája után, amíg első munkahelyét megtalálta? már az egyetemi évek alatt sikerült munkahelyet találnom hónap

22. Kapott-e az egyetemen segítséget elhelyezkedéséhez?

nem igen, éspedig: módon

23. Szükségesnek tartotta volna? igen nem

Ha szükségesnek tartotta volna, akkor milyen formában? (Itt több pont is bejelölhető!)

egyéni karriertervezés motivációs levél írás

állásközvetítés személyiségfejlesztő tréning(ek)

céglőadások, gyárlátogatások próbainterjúk, szimulált AC-k

felkészítés az interjúra álláskeresést segítő kiadványok

egyéb:

¹ Ha Önre ezen pont vonatkozik, kérjük a további kérdéseknél csak a 22., 23. és 30-32. kérdésekre válaszoljon!

² Ha Önre ezen pont vonatkozik, kérjük a további kérdéseknél csak a 22. és 23. kérdésekre válaszoljon!

³ Ha Önre ezen pont vonatkozik, kérjük a további kérdéseknél csak a 22-25., 29., 31. és 33-37. kérdésekre válaszoljon!

⁴ Kérjük, ennél a résznél a 2003. december 31-én fennálló állapotokat tüntesse fel!

24.	Hányadik munkahelyén volt 2003. december 31-én?
25.	Szakmájában dolgozott 2003. december 31-én? ☐ igen ☐ nem ☐ részben
26.	Milyen munkakörben dolgozott 2003. december 31-én? ☐ tervező, fejlesztő ☐ közgazdasági, pénzügyi ☐ egyéb: ☐ kivitelező, gyártó, üzemeltető ☐ kereskedelmi, üzletkötői
27.	Beosztása 2003. december 31-én: ☐ nem vezető ☐ vezető: beosztással
28.	Munkahelyén 1-2 éven belül kínálnak-e szakmai / vezetői perspektíva az Ön számára? ☐ igen ☐ nem
29.	Elégedett volt-e a munkahelyével 2003. december 31-én? ☐ igen ☐ nem
30.	Fő munkahelye mellett volt-e mellékállása 2003. december 31-én? ☐ igen ☐ nem
31.	2004. február <u>havi</u> bruttó átlagkeresete ⁵ : ezer Ft 2003. évi bruttó keresete: ezer Ft Munkában töltött hónapok száma 2003-ban: hó
32.	Sorolja fel az átlagkeresetén felüli, Ön által kapott egyéb pénzbeli és természetbeni juttatásokat ⁶ : Adja meg, ezen juttatások havi pénzbeni összegét: ezer Ft
33.	Cégének telephelye 2003. december 31-én: ☐ Budapest ☐ egyéb város ☐ külföld:..... ☐ megyei jogú város ☐ község
34.	Az Ön munkahelye: ☐ lakhelyén volt ☐ ingázott
35.	Átlagosan hány percet töltött a lakhelye és munkahelye közti utazással? percet
36.	Hajlandó lenne-e elköltözni, ha munkája vagy cége azt igényelné? ☐ igen ☐ nem
37.	A vállalat (vállalkozás) mérete, ahol dolgozott 2003. december 31-én: ☐ 0-20 fő ☐ 51-100 fő ☐ 500- fő felett ☐ 21-50 fő ☐ 101-500 fő
38.	Cégének formája: ☐ jogi személyiségű gazdasági társaság (Kft., Rt.) vagy szövetkezet Tulajdonosi szerkezete: ☐ saját/családi tulajdonú ☐ multinacionális vállalat ☐ állami tulajdonú vagy többségű ☐ egyéb: ☐ jogi személyiség nélküli gazdasági társaság (Bt., Kkt.) vagy egyéni vállalkozó ☐ közszféra (közalkalmazott, köztisztviselő) ☐ civil szféra (alapítvány, egyesület) ☐ egyéb (kérjük, nevezze meg):

⁵ **Bruttó átlagkereset:** a személyi jövedelemadót, az egészségbiztosítási és nyugdíj járulékot, valamint a munkavállalói járulékot is tartalmazó alapbér és egyéb jogcímenek fizetett kereseti elemek (bérpótlék, kiegészítő fizetés, prémium, jutalom, 13. és további havi fizetés) összege.

⁶ **Egyéb pénzbeli és természetbeni juttatások:** külföldi kiküldetésnek a munkabér összegét meghaladó díjazása, a lakhatási költségterítés, az étkezési térítés, munkabájtárás költségének térítése, a saját használatra biztosított cégautóval kapcsolatos költségterítések, a jubileumi jutalom, a tárgyjutalmak.